

הולכים אחרי ה'

לאחר ששחרר פרעה את בני ישראל מעבדות במצרים, הם יצאו למסע אל המדבר. ה' שגרם לפרעה הרשע לשחרר עם שלם של עבדים הוביל את בני ישראל במסע הזה בהשגחה מיוחדת במינה. עמוד ענן היה הולך לפניו להראות להם את הדרך ביום, ועמוד אש היה מאיר להם את הדרך בלילה. אפילו לרגע אחד לא נעלמה ההשגחה המופלאה ומיד בתחילת הלילה החליף עמוד האש את עמוד הענן. אותו הדבר היה בכל בוקר כאשר עמוד הענן לא איחר להחליף את עמוד האש.

לא כאסירים נמלטים יצאו בני ישראל ממצרים אלא כבני חורין חמושים בנשק להילחם על עצמאותם. אף על פי כן, ידע ה' כי עבדים שזה עתה השתחררו אינם מיומנים בלחימה. הם עלולים לפחד מהאויבים הגרים בארץ המובטחת ולברוח בחזרה למצרים. לכן, לא הוביל ה' את בני ישראל בדרך הקצרה לארץ ישראל, דרך ארץ פלישתים, אלא הוביל אותם אל המדבר בדרך ארוכה יותר. בדרך הארוכה יראו את האויבים רק כאשר יהיו רחוקים מאד מארץ מצרים ובריחה מהמלחמה חזרה למצרים לא תהיה קלה כל כך. לכן, עמוד הענן התקדם לכיוון המדבר ואחריו הלכו בני ישראל.

יוסף הצדיק עליו סיפרנו בספר בראשית היה המשנה למלך מצרים שנים רבות לפני כן והשביע אז את אחיו לפני מותו להביא את עצמותיו לקבר בארץ המובטחת. צאצאי האחים הם הרי בני ישראל ועליהם מוטלת החובה לקיים את השבועה. משה המנהיג של בני ישראל זכר את השבועה ודאג לקחת את הארון בו קבור היה יוסף למסע עם בני ישראל.

לאחר שהתאספו והתכוננו ליציאה בסוכות שבקצה ארץ מצרים יצאו בני ישראל למסע ולמחרת התקדמו אל איתם הנמצאת כבר בתחילתו של המדבר.

תרגיל הטעיה

לאחר תחילת המסע ציווה ה' על משה דבר מפתיע.

"הפסיקו את ההתקדמות במדבר, חזרו לאחור לכיוון ארץ מצרים, וחנו לפני פי החירות בין מגדול ובין הים לפני האליל המצרי בעל צפון"

כך ציווה ה' על משה, והוסיף "כאשר ישמע על כך פרעה, הוא יחשוב שטעיתם בדרך. בקשתך מפרעה היתה לצאת לשלושה ימים לעבוד את אלוהיכם במדבר והוא מצפה שתחזרו למצרים לאחר מכן. כאשר יראה שאתם הולכים וחוזרים לאחור כאילו אינכם יודעים את הדרך הוא יבין שאתם כלל לא מתכוונים לחזור לעבדות במצרים. זה יהיה פיתוי עבורו להתחרט ולרצות להשיב אתכם לעבדות. פרעה גם מאמין בבעל צפון ויחשוב שהאליל הזה מונע מכם לברוח"

"פרעה אמנם יהסס, כי את המכות הקשות שקיבלו המצרים הוא זוכר היטב, אך אני אעשה אותו עקשן שוב. הוא יחליט לרדוף אחריכם במרדף שיסתיים בעוד עונש לרשעים ועוד עדות לשלטון הצדק של אלוהי ישראל בעולם".

בני ישראל התגברו על הפחד מהחזרה לכיוון מצרים, קיבלו את דברי משה ופנו לאחור כמו שציווה ה'.

המצרים יוצאים למרדף

ואכן, כאשר נודע לפרעה מסלול הליכתם של בני ישראל הם הבינו שהעבדים שזה עתה עזבו את מצרים אינם מתכוונים לחזור אליה לעולם.

"מה עשינו?!" התחרטו פרעה ושריו "איך שחררנו את בני ישראל? איך ויתרנו על העבדים שלנו?"

"אני אהיה הראשון ואוביל אתכם בקרב" אמר פרעה למצרים כדי לזרזם להצטרף למרדף והוסיף "את שלל המלחמה אחלק לכל העם! לא אקח לעצמי את השלל הכי טוב".

מיד ציווה פרעה להכין את המרכבה שלו, קרא לשומרי ראשו ובחר שש מאות מרכבות קרביות במיוחד. אל הסיירת הזו צירף פרעה את שאר המרכבות והפרשים המצרים ומינה מפקדים לכל הצבא לקראת המרדף.

פרעה נעשה עקשן במיוחד כאילו שכח את כל המכות שקיבל ויצא למרדף אחרי בני ישראל, כמו שאמר ה' למשה.

בינתיים, בני ישראל שלא ידעו על ההתארגנות של המצרים, המשיכו במסע שמחים על השחרור ומאושרים מהחופש.

כלואים על שפת הים

הצבא המצרי התקדם במהירות ועד מהרה השיגו המצרים את בני ישראל כאשר הם חונים על שפת ים סוף.

בני ישראל הרגישו במשהו קורה מאחוריהם והסתכלו לראות מה מתקרב אליהם. כאשר ראו בני ישראל את הצבא המאורגן מתקרב במהירות ומוכן להתקפה נזכרו מיד בכל השנים הקשות בהן היו עבדים למצרים והתמלאו פחד.

היו מבני ישראל שצעקו והתפללו אל ה' מעומק ליבם.

לעומת זאת, היו אחרים שהתלוננו אל משה "מדוע הוצאת אותנו ממצרים? האם חסרים שם קברים?" טענו "אנחנו זוכרים מה אמרנו לך עוד במצרים כאשר שכנעת אותנו להאמין בהבטחת ה' להוציא אותנו ממצרים, להצילנו מהעבודה הקשה ולהביא אותנו אל הארץ המובטחת. כבר אז אמרנו לך לוותר על החלומות הללו. עדיף לנו לסבול במצרים ולא למות במדבר"

"אל תפחדו" הרגיע אותם משה "חכו וראו איזו הצלה מדהימה יעשה לכם ה'. לאחר הישועה המופלאה שיעשה לכם ה' היום לא תראו עוד את המצרים לעולם. כל שנותר לכם לעשות הוא לעמוד מן הצד ולראות איך ה' נלחם עבורכם".

יְבִשָּׁה בתוך הים!

משה גם הוא זעק מעומק ליבו והתפלל "ה', מצד אחד המצרים רודפים אחרינו ומצד שני סוגר עלינו הים, אמרת לי שתעשה לנו נס מיוחד אך כעת אינני יודע מה עלי לאמר לבני ישראל?"

תשובת ה' לא איחרה לבוא אך אף אדם לא יכול היה לדמיין מה היא תהיה.

"לא להתפלל אלי היית צריך שהרי אמרתי לך מהי התכנית שלי" ענה ה' למשה, "אך בקשר להוראות לבני ישראל אתה צודק. דבר אל בני ישראל וצווה עליהם להתחיל ללכת קדימה אל הים. עליך אני מצווה לעשות דבר מיוחד במינו, עליך להרים את המטה שלך לכיוון הים ובכך לחצות את הים לשתיים. כך ייווצר שביל יבש בתוך הים העמוק המסוכן והגדול ובני ישראל יוכלו ללכת בתוך הים ללא סכנה. לאחר מכן אני אחזק את לב המצרים והם ירדפו אחריכם אל תוך השביל ואז תראה איך הם מקבלים את העונש עליו דברתי"

עמוד הענן שהיה מלווה את בני ישראל בכל יום במדבר לא נהג כרגיל באותו הלילה. בדרך כלל בסוף כל יום היה עמוד הענן נעלם ומפנה את מקומו לעמוד האש. הפעם כשהחשיך היום עבר המלאך השומר על בני ישראל ואיתו עמוד הענן אל מאחורי מחנה ישראל. עמוד הענן התמקם בין מחנה מצרים לבין בני ישראל והקשה על המצרים לראות את בני ישראל ולתקוף אותם. עמוד האש נשאר כמו בכל לילה לפני מחנה ישראל. כך לבני ישראל היה אור אך למצרים היה חושך והם לא הצליחו להתקרב אל מחנה ישראל.

כמו שהצטווה, הניף משה את ידו לכיוון הים וה' יצר רוח קדים חזקה במיוחד שנשבה במשך שעות ארוכות על מי הים. הרוח האדירה הזיזה את מי הים לצדדים והמים נבקעו לשניים. בתוך הים נפתח לרווחה שביל יבש!

בני ישראל נכנסו אל השביל, והלכו על קרקע יבשה. המים נעמדו כמו חומה מימינם ומשמאלם ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים!

המצרים, להוטים לרדוף אחרי בני ישראל ואחרי לילה של המתנה מתישה, ראו את השביל היבש שנפתח לרווחה. גם הם היו מופתעים מהמחזה המוזר אבל כמו שאמר ה' למשה מראש שוב נעשו המצרים עקשנים באופן מפתיע לא פחות.

"דבר בזה לא קורה כל יום, אולי האלוקים של בני ישראל עוזר להם?" אמרו חלק מהמצרים

"לא! הִרְגִּישׁוּ את הרוח החזקה הזו" אמרו אחרים "רוח שנושבת מאד חזק יכולה גם לעשות שביל בים"

והסיקו את המסקנה "אם כך גם אנחנו יכולים להכנס לשביל ולהמשיך במרדף!"
כך, חיזק ה' את לב המצרים והכניס בליבם מחשבות על מנת שיתעקשו וימשיכו את המרדף אחרי בני ישראל אל תוך הים.

"קדימה הסתער!" פקדו המפקדים על החיילים וכל הסוסים המרכבות דהרו אל תוך הים.

הסוסים והמרכבות שעטו אל תוך השביל, והמרדף המשיך אל תוך ים סוף.

הים חוזר לאיתנו

לפנות בוקר קרה דבר מדהים נוסף.

עמוד האש עזב גם הוא את מקומו לפני בני ישראל ויחד עם עמוד הענן נכנסו אל מחנה מצרים ועשו שם מהומה גדולה. האש והמים פירקו את גלגלי המרכבות, הבהילו את הסוסים, והצבא המצרי המאומן החל להתנהל בכבידות. המרדף המהיר של המצרים אחרי בני ישראל הפך לבלאגן אחד גדול.

עכשיו המצרים הבינו. "זה ה' שנלחם בשביל בני ישראל" חשבו לעצמם "אין לנו שום סיכוי - עלינו לברוח תכף ומיד."

"אחורה פנה!" פקדו המפקדים על חייליהם. הפרשים הפנו את סוסיהם לאחור והצבא המצרי החל לסגת לאחור ולברוח לכיוון החוף.

עכשיו כבר היה מאוחר מדי. הרשעים צריכים לבוא על עונשם.

"הרם את ידך שוב על הים," ציווה ה' את משה "והפעם, עשה זאת על מנת שהים יחזור למצבו הרגיל וישטוף את המצרים את מרכבותיהם ואת סוסיהם."

משה הרים את ידו ומי הים נפלו מהחומות שבהן הצטברו ושטפו את המצרים המנסים לברוח מעונשם. אפילו חייל מצרי אחד לא ניצל מעונש.

באותו היום ההצלה מן המצרים היתה שלימה. שנים רבות וקשות עברו על בני ישראל כעבדים של המצרים ואף כאשר יצאו כבר מתחומי ארץ מצרים עדיין פחדו מאדוניהם הרשעים. כאשר ראו בני ישראל את המצרים הרשעים מתים על שפת הים הבינו שהם יצאו לחירות לעולם.

כאשר בני ישראל ראו את ההצלה הגדולה שעשה להם ה' ואת הנס המיוחד - התמלאו ביראה ולא היה בליבם עוד ספק - ה' הוא המנהיג את העולם ומשה הוא עבדו הנאמן.

שירת הים

הנס המופלא של קריעת הים וההצלה המפתיעה לה זכו הותירו את בני ישראל נפעמים. משה ובני ישראל יחד פתחו בשירת שבח והודאה לה'

"אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וָרֶכֶב וְרָמָה בָּיִם "

"מִי כָמֶכָה בָּאֵלִים ה' מִי כָמֶכָה נֶאֱדָר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תִהְלֹת עֲשֵׂה פֶלֶא"

"נְחִית בַּחֲסִדֶּךָ עִם זֶה גָאֻלְתָּ נִהְלֹת בְּעֶזְרְךָ אֶל נֹה קִדְשֶׁךָ "

"ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד"

בשירה הזכירו את הכח והגדולה של ה' שהושיע אותם, את הסוסים והמרכבות של המצרים שהובסו בידי ה', את תבוסתם המוחלטת בעמקי ים סוף, את יד ה' הנלחמת ברשעים ללא פשרות, את הפלא המדהים של הרוח שהזיזה את המים, את החומה המוצקה שנוצרה מהמים. הם הזכירו את האויב הרברבן שאמר "ארדוף אשיג ואביס את בני ישראל בחרבי ואת שללם אחלק" ומה שעשה לו בסוף ה'. שבחו את ה' הגדול והגיבור שמנצח כל אויב שמפריע לו להוביל את עמו לארץ המובטחת. הם הזכירו את הפחד שנפל על עמי ארץ כנען כששמעו על הניסים שעשה ה'. בסיום שירתם התפללו שהאויבים ימשיכו לפחד עד שיביא ה' את בני ישראל אל הארץ המובטחת יטע אותם בארץ כמו עץ הנטוע לעולם ויבנה שם את בית המקדש.

באותה העת ששרו משה והגברים, הובילה מרים אחות אהרן את הנשים בשירה. מרים הנביאה לקחה את התוף בידה ואחריה יצאו כל הנשים בתופים ובמחולות. כך, כל בני ישראל, הגברים עם משה והנשים עם מרים שרו שירה שתיזכר לדורות להודות ולהלל את ה' על הנס המיוחד של קריעת ים סוף.